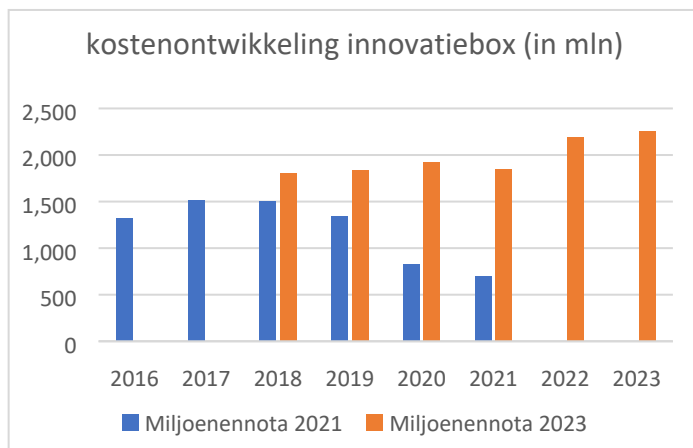

Inbreng Tax Justice Nederland over Innovatiebox voor consultatie Aanpak Fiscale Regelingen

Uit een onlangs verschenen studie van het CPB¹ kwam dat de innovatiebox niet doelmatig is en terecht komt bij grote bedrijven¹ die zonder de innovatiebox net zo veel zouden hebben gedaan aan innovatie. De helft van het geld blijkt terecht te komen bij twee grote bedrijven. Het is niet de eerste studie waaruit blijkt dat de innovatiebox niet effectief is. Deze kosten zijn inmiddels opgelopen tot 2,3 miljard, een ruime verdubbeling in 10 jaar tijd en veel geld voor een maatregel die niet werkt om innovatie te stimuleren. Vergelijken we bovendien de kostenraming van de miljoenennota van 2023 met die van twee jaar eerder, dan zien we dat de kosten veel te laag waren ingeschat.

Terwijl de maatregel niet effectief blijkt om innovatie te stimuleren, blijkt het wel een flinke oplopende kostenpost voor de overheid. Bovendien werkt het belastingconcurrentie in de hand, aangezien landen die graag concurreren op belastingen om bedrijven naar zich toe te trekken geneigd zijn dergelijke maatregelen van elkaar te kopiëren. Komt de een met een verruiming die fiscaal voor bedrijven nog gunstiger is, dan vinden de concurrerende belastingparadijzen dat ze niet achter kunnen blijven. Zo is ook Nederland in 2010 met een verruiming gekomen door de octrooibox te vervangen door de innovatiebox. Inmiddels voeren ook andere landen een patent box in om mee te gaan in de concurrentiestrijd. Daarmee valt ook voor Nederland steeds meer het voordeel weg van het lokken van bedrijven met lagere belastingen. Uiteindelijk blijven voor elk van de landen slechts lagere inkomsten over, een schoolvoorbeeld van de in de speltheorie bekend staande 'Tragedy of the Commons'.

Tegenover de verruiming die Nederland heeft doorgevoerd staat wel dat het tarief per 2021 is verhoogd van 7 naar 9 procent, maar kennelijk heeft dat er niet toe geleid dat de kosten van de regeling omlaag is gegaan. Datzelfde geldt voor de aanscherping van de nexus. Hierdoor moet innovatie daadwerkelijk in Nederland plaatsvinden, waardoor er geen belastingaftrek meer zou worden verleend aan intellectueel eigendom dat naar Nederland is gehaald. Doordat dat niet meer mogelijk is zou je een daling verwachten van het gebruik van de innovatiebox, maar dat blijkt niet het geval.

Hoe de innovatiebox vooral bijdraagt aan de internationale race to the bottom wordt laten zien in een onlangs verschenen artikel van Julia van Rijn en Jasper H. van Dijk.² Zij zetten uiteen hoe de innovatiebox niet innovatieve activiteiten stimuleert, maar enkel winstverschuiving door bedrijven

¹ De verschuiving richting grote bedrijven wordt ook beschreven in het artikel '[Belastingvoordeel innovatiebox steeds meer naar 'grootgebruikers'](#)' van Lieuwe van Hoorn, Erik Kranendonk en Sophie de Mol van Otterloo in ESB

² '[De innovatiebox bevordert voornamelijk belastingconcurrentie](#)', Julia van Rijn en Jasper H. van Dijk

die gebruik willen maken van het verlaagde belastingtarief. Ook uit internationaal onderzoek blijkt dat patentboxen niet effectief zijn in het bevorderen van innovatie.³

Op basis van het voorgaande zou het volgende moeten gebeuren door de Nederlandse overheid:

- Erken dat de innovatiebox weinig van doen heeft met het stimuleren van innovatie en in feite neerkomt op een generieke belastingverlaging voor een selecte groep bedrijven.
- Schaf de innovatiebox af en vervang deze door maatregelen die wel werken.
- Verricht onderzoek naar de internationale belastingconcurrentie die gepaard gaat met patentboxen.
- Neem het voortouw in het maken van internationale afspraken om belastingconcurrentie door gebruik van patentboxen tegen te gaan. Behandel patentboxen in internationaal overleg als agressieve belastingregimes die moeten worden afgebouwd en vervangen.

³ ['Patent Boxes Design, Patents Location and Local R&D'](#), Europese Commissie, ['Harmful tax practices within the EU: definition, identification and recommendations'](#), Europees Parlement